

Tollbamondás

Lotz János 1931-ben érettségizett a bonyhádi gimnáziumban. A záróvizsgán szereplő huszonöt tantárgy mindegyikéből jeles osztályzatot kapott. Az iskola lutheránus tanárokból álló kara az egyház egyik legnagyobb ígéretét látta benne, ezért sokan úgy vélték, hogy a soproni teológián folytatja majd tanulmányait. Lotz azonban más utat választott: a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karára jelentkezett, ahol magyar–német–angol szakos hallgatóként kezdte meg egyetemi éveit. Széles körű műveltségének és alapos felkészültségének köszönhetően az Eötvös Collegiumba is felvették. Itt került kapcsolatba a kor egyik legjelentősebb nyelvtudósával, Gombocz Zoltánnal, aki nemcsak tanára, hanem szellemi mestere is lett. Az ő ösztönzésére kezdett el foglalkozni a nyelvtudomány szinkrón kérdéseivel, és érdeklődése egyre inkább a kutatás felé fordult. Gombocz Zoltán, felismerve tanítványa kivételes kutatói képességeit, kétéves stockholmi ösztöndíjat szerzett számára.

Útmutató a tollbamondáshoz

Írjuk fel a táblára!

Collegium, Gombocz

Mondjuk el!

Az évszámon kívül a többi számnevet kérjük, hogy betűvel írják le!

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden diák végez.

1. Alkalmazd kötőjelet ott, ahol szükséges!

14/

Kanári-szigetek	Kilenclyukú híd
Duna-híd	D-vitamin-tartalmú
Rippl-Rónai-kép	úton-útfélen
Herkules-erejű	Bourbon-ház
nőttön-nő	sakk-készlet-gyűjtemény
Sirály köz	Tisza menti
sms-küldés	hossz-számítás

2. A példa alapján írd be a következő táblázatba a megadott szóegyenletek eredményét!

14/

Bonn	+	-nál	=	Bonn-nál
Glasgow	+	-ban	=	Glasgow-ban
magánnyugdíjpénztár	+	-i	=	magánnyugdíjpénztári
Victor Hugo	+	-i	=	Victor Hugó-i
19	+	-vel	=	19-cel
Janus Pannonius	+	-val	=	Janus Pannoniusszal
Egri csillagok	+	-beli	=	Egri csillagok-beli
Kölcsey-vers	+	-beli	=	Kölcsey-versbeli
Petőfi Sándor	+	-k	=	Petőfi Sándorok
Shakespeare	+	-i	=	shakespeare-i
Ady	+	-s	=	adys
Oslo	+	-i	=	oslói
Csontváry	+	-szerű	=	Csontváry-szerű
Életfa díj	+	-s	=	Életfa díjas

3. Az alábbi mondatok mindegyikében található egy vagy több helyesírási hiba. Húzd alá azt, ami hibás, és írd fölé a helyes megoldást!

8/

E mögött az észszerűtlen viselkedés mögött elfojtott indulatok állhatnak.

Nagyon örülök, hogy **túl vagyok** az István-barlangi **expedíción**.

A **kétéves** húgom mindig **megjátssza** magát, amikor vendégségbe megyünk.

Az **USA-ban** ez idő tájt Brad Pitt-tel vannak tele az újságok címlapjai.

A **száműzetésben** élő **Kossuthhoz** sok magyar ellátogatott, hiszen 1861-től haláláig az észak-olaszországi Torinóban élt.

Minden egyes hibáért 1 pontot vonjunk le a maximálisan adható 8-ból.

4. Jelöld a megfelelő módon, hogy az alábbi idegen eredetű szavak közül melyiket írtuk helyesen! 10/

1: az első szó a helyesen írt

2: a második szó a helyesen írt

X: mindkét írásmód helyes

1.	2.	
diferencia	difference	2
konektor	konnektor	2
spray	szpré	X
kroket	krogett	2
horibilis	horribilis	2
konkurens	konkurrens	1
státusz	státus	X
standard	sztenderd	X
extázis	eksztázis	2
elipszis	ellipszis	2

5. Pótold az alábbi szavak hiányzó –ü/–ű betűjét!**10/**

bűnhődik, tűnékeny, megszüntet, kihűlt, türtőztet, küzd, szűzies, hűsöl, gyűjtő, büntetlen

6. Döntsd el, majd jelöld a megfelelő betűjel bekarikázásával, hogy igazak-e az alábbi szabályok, és ezzel együtt a hozzájuk tartozó példák. Amennyiben hamisnak véled a szabályt, írd le helyesen a hozzá tartozó példát a vonalra! 4/

a) „A haza – vallja Kölcsey – minden előtt.”

Az idézetbe iktatott idéző mondat közbevetésnek számít, tehát gondolatjelek közé tesszük, és kisbetűvel kezdjük, a második idézőjel pedig a szövegzáró írásjel után következik. **I – H**

b) *tönkremegy, hazautazik, széjjeltekint, keresztülhalad*

A tönkre-, haza-, széjjel-, keresztül- előtagok a fenti szavakban igekötőnek számítanak, ezért egybeírjuk őket a hozzájuk kapcsolódó igével. **I – H**

c) *Belügy-minisztérium, Külügy-minisztérium***Belügyminisztérium, Külügyminisztérium***Akkor jár a pont, ha mindkét javított példa helyesen írt.*

A fenti intézménynevek 3 tagból álló többszörösen összetett szavak, és mivel kötőjellel kell tagolni a 6 szótagonál hosszabb többszörös összetételeket, ezért kell kötőjelet alkalmazni. **I – H**

d) *1526. máig emlékezetes történelmi esemény. 1526 máig...*Pontot teszünk az évszám vagy évszámcsoport után, ha a mondatban az alany szerepét tölti be. **I – H**

1. Az alábbi meghatározásokhoz keresd meg a megfelelő idegen eredetű szót vagy kifejezést!

5/

Eltérő kulturális és nyelvi szabályok, előírások egyidőben való jelenléte. **normapluralizmus**Valamilyen tárgyak térben elhelyezett összessége. **installáció**Rövid távon ő nagy sebességgel teljesít. **sprinter**A rendszerezés egyik formájával kapcsolatos, egységesen rögzített (*melléknév*). **kodifikációs**A beszélő agyában tárolt, tudattalan nyelvi szabályrendszer. **mentális grammatika****2. Melyik magyarul beszélőre igaz? Írd a betűjeleket a megfelelő helyre!**

4/

- a) Regionális köznyelvet beszélnek.
- b) A nyelvi otthonosság érzése.
- c) A normatív nyelvhasználat régóta létezik számára.
- d) Kisebbségi lét jellemző rájuk.

Egynyelvű magyar	Kétnyelvű magyar	Mindkettőre igaz
c)	d)	a) b)

3. Tedd sorrendbe számozással az alábbi eseményeket!

3/

Nyelvi norma kialakítása Magyarországon. **1.**A többféle nyelvi norma elfogadása. **3.**A magyarság szétszakítása Trianon után. **2.****4. A makaróni nyelv jellemzői****a) Társítsd a felsorolt fogalmakat a megfelelő meghatározás alá!**

4/

Gyakran humoros hatás elérésére, karikatúráként vagy nyelvi játékossággként alkalmazzák.	Az anyanyelvi megszólalások közé más nyelv(ek) elemei ékelődnek be.	Több nyelv szavait, esetleg nyelvtani alakjait keverő nyelvhasználat.	A 15. század végén vált népszerűvé, gyakran latin-olasz keveréknyelvként.
irodalmi cél	kevert nyelvhasználat	definíció	történeti háttér

b) Egy makaróni vers (romániai magyar népdal)

4/

Keresd ki a b) feladat szövegéből a válaszokat! Mindenhová csak egy megoldást írd!A makaróni szó szófaja a szövegben. *főnév***melléknév** (Húzd alá a megfelelőt!)

A magyar szóból román hangzású szóalak a versben.

drágucám

Román szó, amely változatlan formájú a népdalban.

bukurosz vagy **miniosz**

Román szóalak magyar morfémaival együtt.

inyimám vagy **vingyekál** vagy **meg/szaturál**